

(urmare din pag. 14)

8.

Pe acoperișul pustiu vine o pasăre și ciugulește ochii casei prin care privesc pînă acolo unde îmi este permis să văd. Și mie îmi este permis să văd pînă departe, adică pînă acolo unde pasărea ciugulește ultimile firimituri ale zilei de mîine. Și ziua de mîine de mult s-a și terminat, iar eu mă pregătesc să dorm lîngă mine cu gîndul că trezindu-mă va pleca mai departe trupul meu iar eu voi sta locului să-mi curăț straiile din care am plecat. Nu e ușor lucru să ciugulești scamele care s-au așezat pe rever, să scoți din buzunare toate resturile degetelor care au scormonit după fericirea unei secunde pe care n-ai atins-o încă. Și ea se apropie, se apropie și dispăre dintr-odată în alt colț al patului unde se opoșelte printre cute și tace mîlc, să nu o aud cum trăiește ultima ei viață din care tocmai am plecat. Și drumul e lung, e foarte lung, încît trebuie să-l încep cu un popas la una din mesele la care am stat de atîtea ori înconjurat de chipuri care treceau cu privirea peste mine pînă pe acoperișul pustiu al casei pe care s-a oprit o pasăre să ciugulească lumina din ochii peste care s-au tras storurile, iar femeia din care ai ieșit face duș cu razele soarelui, gemînd ușor de plăcere sub trupul tău greu care s-a înmormîntat acolo și speră să se nască mîine în altă lume despre care a auzit el că nu există.

9.

În acest trup nu mai e nimeni. Dar cu nimeni am stat toată viața de vorbă și viața a trecut atît de ușor încît toți s-au bucurat de ea și acum se întorc liniștiți la casele lor unde îi aștept cu vițelul gras rumenit și vinul brumat păstrat special pentru această întoarcere a lor dintr-o lume pe care n-au înțeles-o. Ei vorbesc și eu îi ascult.

E atîta veselie încît aud morții cum îi ceartă pe cei vii că întîrzie prea mult într-o viață de nimic.

Ei cred că sunt într-un vis din care nu pot privi realitatea în care au rămas așa cum rămîn în cîrciumi cei cărora Dumnezeu le va mai oferi un pahar pe care-l vor prețui ca pe un frate sosit acolo cu buzunarele pline. Știu că nu sunt acolo și vorbesc în șoaptă să nu-i aud că spun cuvinte frumoase despre mine așa cum n-au făcut-o niciodată. În locul lor nu e nimeni și cu nimeni își vor petrece restul vieții de nimic.

Și așa de fiecare dată cînd se trezesc dimineața și văd în locul meu cerul gol ca un pat deșternut.

10.

Dacă nu este în tine, nu-l căuta pe Dumnezeu în altă parte. Nu-l vei găsi, chiar dacă icoanele ți-l arată așa cum sunt fotografiile celor dragi, plecați fără întoarcere, mute, învăluite în ceață. Tu ești înalt și puternic, iar el stă în tine pitit și te lasă liber și al tău. Atunci cînd umbli peste tot și vrei să ți se arate, el este în tine și tu nu-l simți, pentru că nu la el te gîndești atunci, ci numai la tine, la ale tale și mai puțin la ale lui. Nu este trist cînd nu i te arăți, ca tine cînd disperat strigi la el să se arate și să-ți vorbească supus gîndurilor tale pe care i le-ai smuls cu forcepsul și crezi că ai și ajuns acolo unde ele au ajuns de cum s-au născut, și el nu se ivește cîtuși de puțin din ungherul în care stă pitit și așteaptă să-i descoperi umbra în ochii cu care-l cauți năuc peste tot, dar dacă e întuneric acolo, întuneric e și în fața ta, chiar dacă lumina-ți dezvăluie totul, numai pe el, nu, numai pe el, nu.

Cînd îl simți în tine, așa cum respiri, nu trebuie să mai rătăcești peste tot, ești mulțumit că răsare soarele acolo unde ești, și el e acolo și-n tine, ești fericit că-ți bei cafeaua pe care o gustă și el cu buzele tale, ești fericit că în ochii femeii tale îl privești pe el, ești liber pentru că el este în tine și nu mai trebuie să-l strigi disperat prin turla unei biserici, să te audă și să vină la tine, să stea în fața ta, să-ți aprindă țigara pe care nu el ți-o dă, să bei vinul lui pe care i l-ai cerut, să lenevești cu el împreună, să-ți lași aproapele doar în grija lui, să crezi că tot ceea ce tu nu poți face nu faci din cauza lui –

dacă tu ești mulțumit că el este în tine și el este și te așteaptă să fii în el cum este el în tine.

11.

În apropierea ta mișună tot felul de oameni și crezi că printre ei este și cel căruia ai putea să-i spui toate păsurile tale. I le spui într-un final cînd crezi că nespuse te vor îngropa și mai adînc în uitare. Este posibil ca abia atunci să fi înfipt în inima ta pumnalul. Poate că abia atunci, scos, să sîngerezi pînă la marginea patului din care ai plecat tocmai pentru că te simțeai singur, acolo se va întinde un cîmp alb și brăzdat de cute, iepurii se vor ascunde în tufele de mărăcine, vulpi hămesite vor înroși zăpada cu sîngele lor fricos, prin luneta puștii tale vor zbură îngerii iepurașilor, degetul îți va înțepeni pe trăgaci, pe masa ta nu vor miroși copanale rumene, prietenii vor căuta altă masă, iar tu vei privi în pămînt ca în cer, unde mila nu este la fel cu bucuria de la masa de-alături. Dai atunci a lehamite din mîină, ca și cum ai șterge o pînză de păianjen dintr-un ungher unde ai vrea să te opoșești pentru un timp. Toți cei din preajmă cred că îi chemi și cad în plasă ca musculițele ameteite într-un pahar cu vin oțetit. Îți vor unge rănile cu el, te vor coborî de pe crucea din tine, îți vor cînta și se vor bucura de firimiturile rămase de la ultima ta cină, fiind convinși că de înviat nu vei mai învia decît în trupul lui Iisus, căruia doar lumina i-au văzut-o și au împrăștiat-o ca pe un praf peste straiile curățate în zori de femeile care știu să adulmece mirosul bărbatului iubit pentru totdeauna.

12.

Veselia din sufletul meu este a inimii mele, inima mea este o rană ca o colină plină cu flori peste care trece femeia căreia i-am făcut loc în trupul meu ca într-un mormînt din care va învia. Pe acolo trece și sufletul meu, fericit ca un mire prin fața altarului. Sufletul meu este un cîntec continuu prin care trece o femeie care se ia după cîntec și ajunge la buzele mele în momentul cînd am terminat de cîntat. Se așează cu buzele ei pe buzele mele și cîntă mai departe, pînă cînd veselia din inima ei este chiar rana ca o colină plină de flori prin care trece bărbatul căruia i-a făcut loc în trupul ei ca pe o cruce de pe care va coborî plin de cicatrici ca niște muguri de begonii într-un vas udat de inima ei sîngerînd cu sîngele meu.

Mai departe știm cu toții că suntem veseli pentru că drumurile noastre duc la o sărbătoare. Acolo ne vom privi ochi în ochi și ne vom vedea sufletele hoinărind pe coline ca niște răni din care se vor ivi inimi ca niște boboci de begonii pe balconul rămas singur să se bucure de frumusețea pe care noi o risipim pe drumurile fără întoarcere.

Azi e bine și încercăm să strecurăm această zi în ziua de mîine, care se simte răsărind peste colina de pe care vedem coborînd umbrele noastre veseli ca niște copii fugiți din brațele părinților.

...Și ziua de mîine de mult s-a și terminat, iar eu mă pregătesc să dorm lîngă mine cu gîndul că trezindu-mă va pleca mai departe trupul meu iar eu voi sta locului să-mi curăț straiile din care am plecat. Nu e ușor lucru să ciugulești scamele care s-au așezat pe rever, să scoți din buzunare toate resturile degetelor care au scormonit după fericirea unei secunde pe care n-ai atins-o încă....

toamna poetului

Adrian Alui Gheorghe

Fericiți cei care nu vor să știe nimic

Fericiți cei care vor să știe totul

și cu unii și cu alții am fost în cîrdășie

pe cînd fluturele spârgea crisalida

Fericiți cei care au aflat pînă cînd
 Fericiți cei care au aflat pînă unde
 Fericiți cei care știu din propria experiență
 Fericiți cei care știu din experiența celorlalți
 Fericiți cei care au aflat de ce
 Fericiți cei care au uitat de ce
 Fericiți cei care n-au întreat și au aflat
 Fericiți cei care au întreat și n-au aflat nimic

Fericiți cei care se apropie
 Fericiți cei care se îndepărtează
 Fericiți cei care suferă pentru că drumul nu are capăt
 Fericiți cei care suferă pentru că drumul se înfundă brusc

Carnea e sfirtecată de o contradicție de termeni
 pe patul de moarte trupul se tîrîie pînă la margine și
 se aruncă în hău:
 mai suna-veți pentru mine stele din sînge?
 mai afla-veți unde se varsă sîngele tuturor?

Fericiți cei care au încheiat o înțelegere
 Fericiți cei care au încălcat toate înțelegerile
 și acum îi așteaptă viața la cotitură
 Fericiți cei care au uitat de ce – oricum răspunsul
 era aproximativ,
 oricum mai urma ceva care ar fi schimbat ordinea lucrurilor
 Fericiți cei nefericiți pentru ei ziua se naște cu vinovăție

Fericiți cei mutilați din iubire
 Fericiți cei care au abandonat cînd mai aveau atît de puțin,
 atît de puțin -
 Fericiți cei care au plătit totul în viață
 și le-a mai rămas o mulțime de mărunțiș
 cu care pot să joace pe mize obscure la zaruri

Fericiți cei care ar fi vrut altceva de la soartă
 Fericiți cei care au urcat pînă în vîrf
 și de acolo n-au mai știut dacă să se întoarcă acasă
 să aducă piinea ca un trofeu
 sau să rămînă ca martori ai propriilor ascensiuni

Fericirile

Fericiți cei care nu vor să știe nimic
 Fericiți cei care vor să știe totul
 și cu unii și cu alții am fost în cîrdășie
 pe cînd fluturele spârgea crisalida
 pe cînd floarea depunea mărturie cu propria mireasmă

Fericiți cei care sînt pe punctul de a cîștiga războiul
 dar le mai lipsește un moment de ură
 Fericiți cei care spun nu
 cînd eu sînt pe cale să adun la un loc
 stelele din două nopți diferite

Trăiesc laolaltă cu cîțiva morți
 și cu cîțiva vii
 de prea multe ori morții îi încurajează pe cei vii:
 rezistă, rezistă,
 l-am auzit pe Dumnezeu cu urechile mele spunînd
 că viitorul nu-i atît de negru!

O mulțime de lucruri nu le-am trăit dar mi le amintesc
 pe altele le-am trăit, dar le-am uitat

Fericiți cei care pînă la urmă au conchis
 că viața nu e mai importantă
 decît o călătorie în care sufletul trage hoitul după el
 ca să-i arate ce lucruri minunate
 ar fi avut de pierdut
 dacă ar fi ezitat să se nască

Fericiți cei care au urcat
 Fericiți cei care au coborît
 îi urmăresc și pe unii și pe alții
 se tîrîsc pînă în centrul orașului,
 chiar de mai multe ori pe zi,
 de fiecare dată o fac cu determinarea cu care ar săvîrși
 un ritual.
 Trag cîte o linie pe perete
 la fiecare plecare, la fiecare întoarcere.

Poate că într-o zi ar trebui să le spun
 dar poate că e mai bine să nu știe

→ 13.

Hotărîm să ne refacem viața. Bănuim doar că pasul următor nu e în gol, dar el alunecă și mai adînc într-un noroi cleios din care sperăm să răsară firicelul de iarbă peste care să calce tălpile picioarelor noastre, tinere și neobosite, pînă cînd iarba se face de coasă, pe fineață apare femeia plină de bucate, la un picnic după care ne tăvălim peste iarnă în fîn, după sticla ferestrelor prin care ochi nesătui ne scanează și ne redau guri lumii ca într-un malaxor pe care l-am fi dorit abandonat la fier vechi.

Dar sîngele apă nu se face, în apa lui ne scaldăm și răspundem numelui nostru la apelul pe care cineva sătul să ne tot aștepte ne scoate în afara liniei de plutire, undeva în larg unde apele se fac sînge în venele noastre prin care au curs două vieți subțiri ca trestii tăiate acum de seceri știrbe, al căror cîntec sec nu l-am ascultat niciodată ca acum cînd știm că de refăcut nimic nu se poate reface, chiar dacă ploile fac reavăn pămîntul, iar cîrciumile sunt pline de bețivi ale căror umbre dorm liniștite în ei ca în sarcofage mumiile.

14.

Nu mai poți face nimic și atunci încerci să pui în ordine mesele la care ai stat, cu cine ai stat, cînd, ce-ai băut, ce-ai mîncat, cu ce fel de femeie ți-ai așternut patul în care ai dormit, cu ce fel de femeie te-ai trezit și ai făcut copii, cînd te-ai întors de la ultima masă la care ai stat singur și o mie de voci ți-au sunat în cap, încît ai decis să nu-ți astupi utechile cu ceară și să poposești în prima insulă care-ți va ieși în cale, și în cale ți-a ieșit un suflet șchiop care, împreună cu sufletul tău șchiop,

s-a ridicat într-un picior și a mers mai departe pînă cînd dintr-odată ai putut să faci semn cu mîna în fața cerului, să se știe că încă exiști, mai departe, mai departe, mai încet, tot mai încet sufletul nemîngîiet îndulcit cu dor de..., dar n-ai mai schiopătat ca pînă atunci, ai putut chiar sări coarda, șotronul, ai putut chiar întoarce capul de cîte ori ai vrut după oricîte femei ai văzut, doar atît, ca acum cînd în fața ta stă masa întinsă la care te așezi și nu mai visezi la nimic, ci te întrebă cît vei sta acolo, cu cine, pînă cînd, ce vei bea, ce vei mîncă, ce fel de femeie te va aștepta în pat, dacă te vei trezi și de ce...

15.

Dacă nu vom găsi o cale, noi înșine vom fi una, nu vom trece Alpii, nu vom avea cu noi elefanți, nici oșteni să despice munții în două, vom fi singuri și ne vom face luntre și punte, fără a-i cere nimic luntrașului, care va fi acolo unde va fi mai bine plătit, ci vom fi duși de o iluzie pe care am purtat-o cu noi toată viața ca pe o comoară pe care o vom pierde atunci pentru totdeauna, de care nu vom avea nevoie, pentru că odată plecați în urma noastră mesele vor fi pline, femeile vor fi fericite, viața, o miză în care toți vor crede așa cum ai crezut și tu în iluzia care rămîne aici unde este nevoie de ea.

Nu scopul este cel ce transformă miza într-o perspectivă pe care o descoperi abia după ce toate disperările s-au topit ca niște sloiuri de gheață peste apa cărora plutesc în derivă sute de vieți care nu văd nimic înainte, nimic înapoi, ci doar în sus o cale pe care deși toți au mers nu este deloc bătătorită.

Prin noi trece calea. Dar nu prin noi se întoarce.

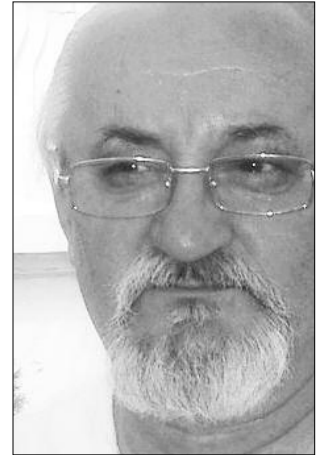
Glorioșii ani ai ratării

MOȘU – POVESTEA UNEI FOTOGRAFII

O fotografie din arhiva lui Jean Dumitrașcu mi-a retrețit amintiri despre Tudor Diaconu, un om care a avut o mare înrăuire asupra devenirii mele, dar despre care am scris prea puțin, din păcate, până acum. L-am cunoscut la, unde altundeva?, cenaclul Liviu Rebreanu, încă de când eram elev. Un bărbat înalt, frumos, distins, cu o față căreia îi putea modifica expresia în acord cu ceea ce auzea ori spunea. Mai mereu era hâtru, pus pe șotii, farse culturale și jocuri de cuvinte. Peste ani avea să-mi spună: „Pohete, am trăit de toate, am trecut prin toate dictaturile, am trecut de la viața așezată, fără griji, la viața cu privațiuni, am sărit din stufa burgheză în minteanul comunist, cam strâmt pe la subsuori, cu mânecile prea scurte, de nici nu te puteai șterge cu ele la nas. Am făcut și „cultură de mase”, eheheee, dar niciodată n-am crezut în steaua de pe Kremlin, cum niciodată n-am scăpat prilejul să trag cu praștia-n ea! A trebuit să râd, uneori de toți și de toate, am răs și atunci când nu mă puteam căca de foame, că au fost și vremuri d-astea. Uneori îmi spun că dacă nu te trece, să faci ceva pe fizică și metafizică, musai trebuie să sublimezi în răs. „Să te râzi”, Pohete (așa mă răsfața!), da' nu ca prostul, fă-i lumii de-o clipă o poveste frumoasă și „râde-te!” A fost profesor de istorie aproape 50 de ani. Foști elevi de-ai lui spun că era un profesor atipic, că materia predată de el era alta decât cea din programa oficială. „Pentru știința voastră, ceea ce vă spun eu la oră este adevărat, eu am trăit vremurile, istoria veche am învățat-o din alte manuale și din biblioteci, în manualele de azi nu găsiți decât ce spunea unu', Napoleon Bonaparte: Istoria este o sumă de minciuni asupra cărora s-a căzut de acord. În realitate, adevărata istorie este închisă în sufletele moșilor și strămoșilor, cei călători sub glie și în Cer, în legende și cântece. Dacă vine vreo inspecție, să răspundeți așa cum e scris în terfeloge gratuite, să nu care cumva să mă dați de belea!” Nu știu câte belele se vor fi abătut asupra profesorului, din pricina „erezilor” istorice pe care le preda copiilor, dar de una am aflat de la regretatul pictor Constantin Marinescu, profesor de desen la aceeași școală – Nr.4 din Cartierul Exercițiu. Tot la acea școală a fost profesor de limba și literatura română, eminentul intelectual Mihai Șerp, tatăl poetei Allora Șerp, temut gramatic, autorul mai multor exerciții-problemă, publicate în reviste de specialitate. Dar, să revin la Tudor Diaconu... Se spune că unei inspectoare îi ajunseseră la urechi legende despre cum predă profesorul Tudor Diaconu, așa că „s-a înființat” la o oră de predare. „Copii, și-a început profesorul ora de predare, azi, inspirat de vizita tovarășei inspectoare, am să vă vorbesc despre „Cloșca cu puii de aur.” Cu farmecul său cunoscut, agrementat cu glume și anecdote, profesorul a istorisit toată povestea „Tezaurului de la Pietroasa”, inclusiv procesele din epocă și date despre salvarea lui de la un incendiu. La finele orei, inspectoarea, rămasă în perplexitate, a întreat: „Tovarășe profesor, de unde ai scos toate astea?” „De la Alexandru Odobescu, nu de la mine!” „Da? Să faci bine și să-l convoci pe tovarășul Odobescu la Inspectorat.” Peste o lună, profesorul a sunat la Inspectorat și a dorit să vorbească cu inspectoarea. „Omagiile mele, tova, tov. Odobescu este la școală generală nr. 4, spune că nu-i face plăcere să vină în Inspectorat, că e bătrân, deși a murit tânăr, așa că dacă mai doriți să-l vedeți...” Inspectoarea, vădit nervoasă, a spus: „Atâta neobrăzare n-am văzut, mortul să mă aștepte acolo, vin îndată.” Sosită valvârtej, inspectoarea a intrat în clasa unde preda profesorul, s-a uitat peste tot, dând roată cu ochii, și a întreat, nervoasă: Nu-l văd pe tov. Odobescu, aștept explicații. Profesorul a

ridicat sprâncenele a mirare și a lămurit-o pe femeie: „Mă iertați, dar Odobescu acesta e cam nesimțit și s-a urcat pe catedră!” Clasa a izbucnit în râsete. Pe catedră era un bust al lui Odobescu, cam de 60 cm, făcut din ghips, pe care profesorul îl împrumutase de la un Cabinet de limba și literatura română, al unui liceu. Conștientă că a fost victima ignoranței personale, îmbufnată, inspectoarea a zis: „Despre nesimțirea asta se va vorbi, să știi, și nu-ți va fi moale.” „E, a zis profesorul, de va fi tare, voi folosi clistiru' și am să vă invit să asistați!” Pentru a evita o altă dandana, inspectoarea nu a întreat nimic de clistir și a plecat așa cum venise – val-vârtej! Profesorul avea și har literar, unul viguros și aparte. Poezia și prozele scrise de T. Diaconu erau marcate de informația culturală, de puterea imaginilor create, dar și de ludicul debordant, luat din viață. Nu scăpa decât arareori prilejul să-și spună părerile despre producțiunile citite în cenaclu. Erau momentele pe care noi, tinerii, le așteptam cu nesaț. Paleta cuvântărilor sale era bogată, ironia nu lipsea, evident, și era vai de cel care-i încăpea în analiză! Avea o memorie uluitoare, multe afirmații și le ilustra cu citate dintre cele mai spectaculoase. Invariabil, la sfârșitul excursului, spunea cam așa: „Stimate auctore, prost nu ești, dar „trebe” să insiști, sigur îți va ieși!” Polemiza cu greii criticii, cu Mihail Ilovici și Ion N. Voiculescu. Aproape niciodată nu scăpa prilejul de a-l ironiza pe cel din urmă. Un exemplu: „Voiculescule, ai putea să notezi ce voi spune acum, nu să te hlizești, că așa ceva nu auzi pe la tine, pe la Broșteni!” Cel vizat nu-i rămânea dator cu un răspuns: „De insolenta acestui Diaconu se face vinovat doar Petre Ionescu!” Petre Ionescu era un vestit, în epocă, medic psihiatru și director al Spitalului Nr.2 de Psihiatrie, din Pitești. De fapt, mai toată lumea numea acest spital cu numele acestui medic, care se remarcase și ca profesionist, și ca un mare calamburist mucalit. Împreună cu prietenii mei îl numisem pe mai vârstnicul profesor – Moșu. După o vreme, nu lungă, ne-am permis să-i spunem așa chiar pe față, chestie care îl amuza, semn că în sinea lui era mulțumit de poreclă. În 1980, ori poate mai devreme, Tudor Diaconu l-a cunoscut pe Nicolae Miulescu, un om cult și în etate, pe atunci considerat singurul inginer hotarnic în viață. Făcuse parte din echipa care, după realizarea României Mari, lucruse la stabilirea tehnică și cartografierea noilor hotare. Toponimele întâlnite i-au trezit interesul și l-au îndreptat spre etimologie. După două decenii de studii, ca autodidact, în domeniile lingvisticii și limbilor vechi (greacă, latină, și sanscrita veche), precum și a literaturilor și miturilor aferente limbilor, a istoriei religiilor și credințelor, Nicolae Miulescu a purces la o întreprindere personală în domeniu. M-am apropiat de acest bătrân venerabil, căruia îi puneam întrebări de tot felul – legate de istoria trăită, mai ales de Basarabia unde lucrase. Nu era de colea să afli despre drama țării tale de la cineva care a trăit chiar acei ani tulburi, marcați de arbitrarul unor lideri mondiali bolnavi. În plus de asta, încă eram sub puternica impresie pe care mi-o lăsase citirea romanului Rusoaica, de Gib Mihăescu, roman interzis în acei ani. Tot Dl. Miulescu mi-a vorbit și despre masacrul de la Fântâna Albă, din aprilie 1941 – atunci nu mai era în Basarabia, dar aflase multe de la un prieten supraviețuitor. Ușor, ușor, mi-a vorbit și despre cartea sa despre Dacia, Țara Zeilor. Cartea conține multe demonstrații etimologice care pot fi înțelese numai dacă ai simțul modulării sunetelor și destulă... fantezie! Uneori, în toiul explicațiilor, zâmbeam și Dl. Miulescu spunea: „Știu, te gândești la Nicolae Densusianu, crezi că este

poezie... Bine, fie, din cartea mea își va lua fiecare tot ce pofteste – un pic de poezie, un pic de știință, un pic de poveste!” Da.Ksa, - „Țara zeilor.” „Da” în sanscrită înseamnă zeu, iar „ksa” înseamnă țară, de unde am înțelege că la origini „Dacia” înseamnă „țara zeului” și poate de aceea i se mai spunea, în vechime, și „Dacia felix” - fericită. Lucru de mirare mi-a fost faptul că această carte, bătrânul meu prieten o publicase în Italia, la o editură din Milano (Nagard), proprietatea unui român aflat în exil și despre care atunci nu știam mare lucru – Iosif Constantin Drăgan. O vreme, Tudor Diaconu a rezonat cu arheologia „lingvistico-culturală” a dlui Miulescu, așa cum și Tudor Buicea, prietenul nostru mai tânăr (ce prozator promițător era!), rezonase, idem Ion Durac. Poetul Virgil Diaconu, aidoma mie, a receptat lucrarea cu rezerve. Cam peste un an, Tudor Diaconu, zis Moșu', m-a invitat la dânsul acasă – nu mai făcuse asta de multă vreme, cu toate că locuim foarte aproape. Acasă - surpriză mare!, biroul profesorului, măsuța și fotoliile din cameră erau pline cu lucrări despre: cabală, esoterism, alchimie, numerologie, atlase geografice și religioase, „Alchimia” lui Titus Burckhardt se fălea pe recamier, alături de mai multe studii ale lui Rene Guenon, toate terfeloge erau vechi și editate în Occident. Am răsfoit, din curiozitate, câteva și am constatat că multe cărți aveau, între pagini, file albe, cu adnotări. Văzându-mi mirarea, Moșu' a zis: „Ehei, Pohete, e mai bine de un an de când am avut o revelație! Biblia și Pitagora ședeau lângă mine și „io”, idiot, mă uitam pe pereți, habar n-aveam că adevărurile sunt codificate în Cartea Sfântă și-n numerele greului hermeticos! Pitagora zice că „ekhemythia”, adică „păstrarea cuvântului” să ne fie grija, iar principiul și substratul lucrurilor sensibile este numărul (*arithmos*), el exprimă armonia și raporturile indestructibile ale lucrurilor.” Văzându-mi nedumerirea, Moșu a început să-mi spună că toate adevărurile, despre unele și altele, sunt codificate, că toată istoria cunoscută de noi este falsificată și doar

Poezia și prozele scrise de T. Diaconu erau marcate de informația culturală, de puterea imaginilor create, dar și de ludicul debordant, luat din viață. Nu scăpa decât arareori prilejul să-și spună părerile despre producțiunile citite în cenaclu.

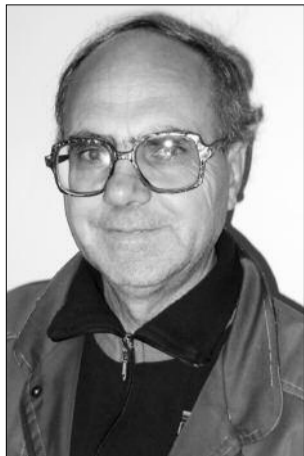

cu formule matematice, numai de el știute, ea poate fi adusă la lumină. Una peste alta, Moșu avea să intre în ceea ce de o bună bucată de vreme se numește „teoria conspirației generale.” La vremea aceea, pentru noi tinerii, demersul Moșului era ceva nou și atractiv ca poveste literară, motiv pentru care de Tudor Diaconu s-au apropiat prozatorii Ion Durac și Gheorghe Dinică, Domnul ție-i în lumină, și, facultativ, Ion Murgu și Ion Clopoțel. Ultimii doi, ingineri fiind, îl hărțuiau cu blândețe, trăgându-l pe pajiștile matematicilor! Peste nici un an de zile aveam să mă trezesc, grație Moșului, chiar într-o „celulă” protocronistă zonală, girată și parafată de un academician !

Sus: Ion Durac, Tudor Diaconu, Ion Clopoțel, Ion Murgu.

Jos: Aurel Sibiceanu și Gheorghe Dinică.

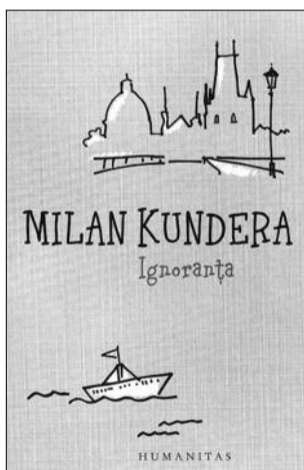
Fotografia este făcută în biroul profesorului.

Cartea străină

Dezaureolarea nostos-ului

Întorcându-se la Praga, în 1990, „o cuprinsese panica din trecut, cea din visele ei de emigrantă”, se simțise strânsă „ca într-o cămașă de forță”, avusese parte de experiența homericului Ulise ce „odată întors, a înțeles, uimit, că viața, esența vieții sale, centrul ei, se afla în afara Ithacai, în cei douăzeci de ani de rătăcire”.

Inspirat din dificila viață a emigranților europeni, romanul *Ignoranța* (publicat la Humanitas, în 2013, în tălmăcirea lui Emanoil Marcu) de Milan Kundera scoate în evidență faptul că în atât de distorsionata lume de azi întoarcerea la obârșie, în țara natală, este lipsită de bucurie, de orice perspectivă aureolată. Căror factori i se datorează o așa de gravă deteriorare? Neclintitei ireversibilități a timpului care nu mai admite cu niciun chip ca anumite lucruri sau fenomene (cum ar fi acela al nostos-ului) să fie repetate. Distanței enorme dintre cei plecați și cei rămași acasă, manifestate nu atât în plan geografic, cât în orizontul mental, supus unor diferențieri cu miză obstaculară. Înstrăinării inevitabile dintre o categorie umană și alta, deopotrivă expuse pericolului de a nu se mai putea apropia cu niciun chip. Tematizând și narativizând cu iscusință și cu îndrăzneală acest complex factorial, subtilul și experimentatul scriitor ceh ne oferă prilejul de a cunoaște, de a percepe dintr-un autentic unghi estetic și de a medita asupra actualei condiții umane, din ce în ce mai fracturate și mai dislocate. Prin 1969, tânăra Irena a emigrat în Franța cu mai vârstnicul ei soț, Martin. Cei doi emigranți din Europa Centrală au înțeles rapid că, în comparație cu răul numărul unu, năpasta ce lovise țara lor „era prea puțin sângeroasă ca să-i impresioneze pe noii lor prieteni” francezi. La începutul perioadei de emigrație au avut parte de niște „vise-coșmaruri” în care se strecura „oroarea întoarcerii în țara lor natală”. În timp ce noaptea se aflau la cheremul unor imagini coșmarești, ziua le era permis să se bucure de minunatele „imagini ale fericii”, ba chiar să ducă o viață normală. Revăzându-și mama (cu care nu se înțelegea prea bine) venită la Paris după 17 ani, Irena a încercat (dar nu prea a reușit) să se poarte ca o fiică devotată și cuminte. În pofida strădaniei sale, comunicarea dintre cele două femei s-a buclat, s-a dovedit dificilă, neputând trece, din păcate, de „bariera impenetrabilă a vorbăriei materne”, riscând să se împotmolească din cauza complexului de inferioritate al fiicei dominate de mamă de fiecare dată. După plecarea incomodantei mame, Irena „a mers la fereastră ca să-și savureze, în pacea regăsită, libertatea singurătății”. Rămasă văduvă, ea s-a împrietenit cu Gustaf ce „făcea tot posibilul să se țină departe de Suedia”, unde îl aștepta o nevastă săcâitoare. Uneori, Irena „era uimită de bunătatea lui, care le părea tuturor trăsătura lui de caracter principală”. De aceea, orice întâlnire cu celălalt „fusese o sărbătoare”, în aparență. Întorcându-se la Praga, în 1990, „o cuprinsese panica din trecut, cea din visele ei de emigrantă”, se simțise strânsă „ca într-o cămașă de forță”, avusese parte de experiența homericului Ulise ce „odată întors, a înțeles, uimit, că viața, esența vieții sale, centrul ei, se afla în afara Ithacai, în cei douăzeci de ani de rătăcire”. În timpul petrecerii la care își invitase prietenii pragheze, și-a dat seama că nu prea se mai înțelege cu ele, că avea alte gusturi decât ale lor, că pe celelalte nu le interesa câtuși de puțin ce pățise, cât suferise ea una în străinătate (cu un soț bolnav, cu un serviciu nesigur și prost remunerat, cu două fete, pe deasupra), imputându-i, cu cinism, două decenii de viață, că nu putea fi de acord cu faptul că

„viața ei trebuie să sfârșească acolo unde a început”, a avut ocazia să constate „cât de grea e întoarcerea” vădit dezaureolată, câtă indiferență poate exista față de „odiseea ei”. Reîntâlnindu-l pe Josef, primul ei iubit, care o abandonase cândva, s-a arătat profund preocupată de ceea ce i se petrecuse celui alt între timp. Ca și ea, Josef emigrase și trăia tot în Franța, unde avea un cabinet veterinar. La reîntoarcerea-i în Cehia, a fost primit cu răceală de fratele său și cu ostilitate de cumnata-i neînțelegătoare. În consecință, cel întors acasă „avea senzația că regăsește lumea așa cum ar regăsi-o un mort ieșind după douăzeci de ani din mormânt”, a sesizat că „suferă de o insuficiență de nostalgie”, de „o deformare masochistă a memoriei”, „nu simțea nicio plăcere să privească în urmă și o făcea cât mai rar cu putință”, a descoperit că „nu mai e timp de pierdut cu amintirile”, și-a recitat, fără prea mare chef și entuziasm, jurnalul din ultimii ani de liceu, plin de pasaje sentimentalsadice, a simțit un puternic dezgust față de tinerețea-i vâscoasă, frustrată. După ce l-a întâlnit pe Josef, Irena a rămas vrăjită, plăcut impresionată de comportarea lui tandră, matură, elegantă, degajată, liberă, preferându-l lui Gustaf care începuse s-o cam irite și s-o plictisească din cauza comportării lui monotone, previzibile, lipsite de sulețe. Amintindu-și că mai avusese demult o aventură cu el, s-a simțit stânjenită. În același timp însă, și-a dat seama că nu i-ar fi displicut să-l recupereze, să-l aibă ca amant, să înceapă oriunde cu el o nouă viață mai bogată în elasticitate, în opțiuni și-n posibilități, mai liberă și mai suplă, mai scutită de complexe, frustrări, prejudecăți și, mai cu seamă, la înălțimea aspirației de a trăi din plin, într-un mod nefrustrant. Mai înainte de a-l reîntâlni pe Josef, Irena se credea „asediată de apa murdară a muzicii” transmise la radio sub forma unui odios amalgam alcătuit din „fragmente de rock, de jazz, de operă”, suferea că nu dispune de „un spațiu liber”, se trezea copleșită de „un nou val de ură împotriva lui Gustaf, al cărui sforăit persistent o împiedica să doarmă. Ca unul care se afla într-un alt colț al orașului, Josef l-a vizitat pe prietenul său N., a rămas mirat de faptul că gazda sa destul de amabilă refuză să discute despre trecut, când îi „ajutase întotdeauna pe cei prizonieri de regim”, a evitat „să-și supună prietenul la un interogatoriu”, a simțit „o imperioasă bucurie de a vorbi” (căci „vreme de douăzeci de ani aproape nu mai vorbise cehește”) în limba maternă, pe care, în sfârșit, o recunoștea, o savura. În prezența Miladei, prietena de odinioară, Irena a mărturisit spontan că nu mai vrea ca viața să-i fie hotărâtă de alții, că dorește să fie stăpână pe existența sa, că-i este aminte să se emancipeze cu orice chip.

În timpul întâlnirii cu Irena, Josef s-a dovedit cât se poate de relaxat, a ajuns repede la un consens cu frumoasa femeie din fața sa pe care o admira, o aproba de fiecare dată, ascultând-o supus și vrăjtit, îndemnând-o să i se confeseze fără reținere, să-i mărturisească întreaga dramă a unei ființe emigrate. În mod aluziv, Irena i-a dat celui alt de înțeles că-l iubea, că ar vrea să-și petreacă restul vieții acolo unde ar fi dorit el, în eventualitatea că s-ar fi decis să formeze un cuplu, având „senzația... că această aventură, oricât de temerară și riscantă, ține

de ordinea vieții ei și este mai puțin absurdă decât pare”. Ca și Penelopa lui Ulise, ea se credea smochinită din cauza îndelungii castități impuse de circumstanțele nefavorabile, nu doar o dată reprimată, antilibidinală. După ce au făcut dragoste într-un hotel praghez, cei doi au ajuns la o aparentă stare de înțelegere și de „armonie (...) totală”, ușor tulburată de o intempestivă „explozie de obscenități”. În toiul extazului erotic (pe care autorul întrucâtva pudibond ni-l sugerează discret, evitând să ni-l înfățișeze într-o manieră indiscretă, ostentativă), Irena a încercat „să trăiască (...) cu lăcomie” „tot ce-și imaginase fără să fi trăit vreodată, voyerism, exhibiționism, prezența indecentă a unor străini, enormități verbale”. La rândul său, Josef „face dragoste ca și cum ar vrea să comprime totul, aventurile lui din trecut și cele care nu vor mai fi”, e fascinat, „nu vrea să piardă nimic, niciun gest, niciun cuvânt”, comportându-se ca un amant fără cusur. Trecând pe nesimțite dintr-o extremă extaziantă într-o alta agonică, Irena s-a distanțat treptat de celălalt, observându-l „cu o suspiciune atentă și din ce în ce mai ostilă”, s-a mâniat din cauza faptului că amantul ei n-a recunoscut-o decât într-un mod superficial, nesemnificativ, neaducându-și aminte că o abandonase în timpul tinereții, lăsându-o cu urechea degerată și ulterior, amputată, i-a reproșat că o tratează „ca pe o târfă” „necunoscută”, a început să plângă disperată, s-a lăsat în voia patimii alcoolice, autocondamnându-se la singurătatea devorantă. Prididit de „o nesfârșită tristețe” în fața partenerii sale conjuncturale, Josef și-a dat în cele din urmă seama că „femeia asta îi era apropiată; ar fi putut să rămână cu ea, să aibă grijă de ea”; că avea ocazie, pe sigur, să înțeleagă, să fie util, să ajute pe cineva și, în mulțimea de străini de care e plină planeta, să-și găsească, în sfârșit, o soră”. Decât că „în pofida afecțiunii excesive ivite momentan în sufletul său, a decis să o părăsească din nou, lăsându-o adormită în hotelul unde „peste tot auzea vorbindu-se ceha: era, din nou, monotonă și blazată, nesuferită, o limbă necunoscută”, ai cărei vorbitori aflați la putere, îmbătați de putere, îl obligaseră cândva să emigreze, să se deteritorializeze, să rătăcească prin lume într-o stare de inconfort și nesiguranță, să ducă o viață împovărată, să se expună multor primejdii desființătoare.

Dotat cu un dispozitiv narativ original, kunderianul text romanesc *L'ignorance* (2000) cartografiază cu tenacitate ficțională o porțiune de existență mundană grav contaminată, de o eterogenitate extremă, în interiorul căreia s-au încuibărit neîncrederea dintre o ființă și alta, dificultatea de a comunica într-un mod fructuos, prin excelență dialogal, disperarea acută, iremediabilă; desfide orice soi de filiație acomodantă, de arborescență neproblematică, de proiectare ierarhică, preferând să-și intensifice liniile de fugă, să distrugă orice nostalgică posibilitate de înrădăcinare, să propage cosmopolitismul, să se modeleze după chipul și asemănarea unui rizom ce insistă să fie mai degrabă nomad decât sedentar, să rămână în subteran, acolo unde orice tentativă de fixare se dovedește iluzorie, unde orice formă de nostalgie ajunge să se facă inoportună.

Avem nevoie de POEZIE

Secolul nostru pare inoportun poeziei și lirismului, de aceea, de cele mai multe ori, propoziția pe care am ales-o ca titlu al acestui text primește semnul întrebării la final. S-a publicat însă recent o carte care transformă posibila interogație de mai sus, în constatare și concluzie.

În primăvara anului acestuia a apărut la editura Limes cartea *Dacă Orfeu*, semnată de scriitorul Horia Bădescu. Cele două părți ale volumului, cu titlurile „În chip poetic locuiește omul...” și, respectiv, „Starea de veghe” sunt construite prin contrabalansare. Prima parte constituită dintr-o serie de eseuri ale autorului (articole, discursuri publicate și nepublicate între anii 1994-2012), cărora li se adaugă manifestul poezilor iberici pentru un umanism solidar (manifest scris de poetul Manuel Gahete și tradus de Horia Bădescu în 2013), se configurează însăși sub forma unui manifest venit în sprijinul poeziei ca mod esențial de supraviețuire a omului în esențialitatea naturii sale. Aspectul teoretic dat de ansamblul ideatic bogat al acestor eseuri este contrabalansat de cele unsprezece interviuri cu poeți și scriitori ca: Max Alhau, Valeriu Anania, Paul Aretzu, Gérard Bayo, Jean Biès, Dominique Daguet, Fermin Heredero, Werner Lambersy, Adrian Popescu, Roland Reutenauer, Jean-Luc Wauthier (scriitori prezentați pe scurt la finalul cărții). Autorul jonglează cu întrebările care aparțin unui repertoriu unic și omogen, menit să întrețină un dialog viu cu poezii despre poezia pe care o scriu și despre felul în care își percep vocația în contextul problematizant al lumii actuale.

În continuarea cărții publicate în 2009 despre *Memoria Ființei*, o meditație asupra poeziei și asupra sacralului, precum și asupra relației dintre ele, Horia Bădescu reunește în prima parte a prezentei cărți, eseuri (unele publicate deja în reviste de cultură) care răspund, în mare parte, întrebărilor lansate de autorul însuși poezilor intervievați. Primul capitol încearcă o redefinire a poeziei ca fiind „starea de Ființă a eu-lui” (p. 7), un *daimon* între eu și misterul esențial al lumii. Pentru că poezia are ca scop suprem decodificarea semnelor misterului și conexarea sinelui uman cu sinea cosmică, ea devine „rezultatul unei crize de identitate” (p. 7). Micul capitol de patru pagini, sub impresia puternică a concepției blagiene despre om și mister, poate fi însă și o frumoasă interpretare a foarte cunoscutei poezii *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*, arta poetică blagiană care definește poetul și poezia. Iată ce scrie Horia Bădescu: „ce altceva este poezia decât neostoita încercare nu de a descifra taina lumii, ci de a ne face să o trăim și trăind-o să ne-o revelăm întru Ființă. Iar a revela întru Ființă înseamnă a revela întru iubire. Întru iubirea înțeleasă ca izvor de armonie, ca extaz al aflării de sine în Sinea divină” (p. 8).

Poezia este, astfel, iubire, pentru că prin poezie omul poate cunoaște sacralul, se poate regăsi în Dumnezeu, de unde și rolul civilizator al poeziei care îmblânzește sufletul, „demonii instinctuali care scot eul din armonia universală întorcându-l către egoista nevoia de sine” (p. 10). În 1994, Horia Bădescu susținea că poezia îl poate scoate pe om din accidental ca acesta să poată trăi în perspectiva eternității, ea poate civiliza. Nu întâmplător această afirmație stă la începutul cărții, căci este una din premisele de esență de la care pornește autorul în excursul său ideatic. Acesta este rolul poeziei și al poetului în cetate, acesta este răspunsul autorului la una din întrebările celei de-a doua părți: „Mai are nevoie cineva de poezie...?” într-o epocă când „ipocrizia, minciuna, demagogia, cinismul” sunt „cei patru cavaleri ai Apocalipsei” (p. 130). La sfârșitul unui discurs despre poezie ca memorie ontologică, autorul se întreabă îngrijorat: „Îți vor aminti poezii că, prin natura lui de act de discurs, poemul presupune și renașterea sufletului?” căci poezia nu e doar limbaj, devreme ce s-a născut dintr-o umanitate conectată la sacru, „ea creează umanitate și lume” (p. 20).

Autorul pledează pentru poezia esențelor, nu a derizoriului, a valorii, nu a banalului.

Actul poetic prăbușit iremediabil în accidental și immanent trădează poezia ca memorie a esențialității în care este înrădăcinată umanul profund. Semnalul de alarmă este clar. Poezii care scriu în această carte vorbesc de poezia puternică, izvorătoare, care-l proiectează pe om într-o relație profundă cu sine, cu lumea și cu sacralul ei. Este vorba despre o mișcare de rezistență la tendințele postmoderne, desacralizante, bagatelizante în poezia de azi? Poezia de azi trădează poezia însăși?

Poezia despre care vorbesc acești poeți ce semnează interviurile este cea care, în ordinea cunoașterii lumii, propune excursul gnoseologic prin intuire. Ea nu precizează adevărul ultim pe care-l caută știința, ci îi revelează omului propriul sine, că este co-participant la adevărul ultim, căci e „purtător de sens”, e o lecție despre umanitatea sa, despre sufletul său (p. 23) căci poetul vorbește „limba sufletului” (p. 36). E remarcabilă și trebuie reținută ideea poetului că însuși sacrificiul lui Hristos este un act poetic, pentru că, asemenea poeziei, „ne vorbește tocmai despre prezența lui Dumnezeu în lume (p. 14).

În capitolul *Dacă Orfeu* autorul propune o mișcare de rezistență prin poezie împotriva mijloacelor media și împotriva internetului, împotriva marilor case de editură, cele care exclud tot mai mult poezia din atenția oamenilor. Propune, de asemenea, lectura poeziei în școli, să se predea diferit arta poetică, căci divorțul dintre poet și publicul său pare tot mai accentuat (p. 33). Autorul indică așadar poezia ca act de comunicare posibil la orice nivel social, dar respinge poezia de azi care, goală de sublim, îi falsifică identitatea. Poezia actuală, poezia limbajului experimental, poezia aleatorului, a dicteului și improvizației nu este nimic în afara fiorului său liric, fără emoție, în afara revelației. Perspectiva lui Horia Bădescu nu se vrea anacronică. Poezia în esența ei nu poate fi, din acest punct de vedere, periodizată ca fiind modernă sau postmodernă, veche sau nouă, căci „Poezia adevărată nu e nici veche, nici modernă! Ea e aceeași dintotdeauna și mereu nouă”, e liberă în fața timpului (p. 39).

Vorbăria și Verbul, a exista și a fi, Timp și ne-Timp, zgomotul și sunetul, disoluția și armonia, vacarmul și Tăcerea sunt, în cartea de față, antagonisme care explică un conflict subsidiar între poezie ca lume și lumea însăși, așa cum o știm noi azi.

Cei care luptă pentru poezie și pentru umanitatea despre care ne vorbește poezia și pe care am exilat-o sub „retorica vidă” (p. 61) sunt poezii. Interviurile sunt impresionante, răspunsurile sunt uneori mai ample, altele concise, altele poezii. La o întrebare precum „Ce fel de vremuri trăim, noi, Max?”, Max Alhau răspunde optimist, identificând în mijlocul vacarmului actual, vulgar și crud, dornic de a șoca, despiritualizat, oamenii drepti care încă mai sunt și reprezintă „chipul reconfortant al epocii noastre” (p. 70). Un astfel de om este poetul. La întrebarea: „Cum să trăiești ca poet, ca veghetor și trezitor de umanitate, dacă pot spune altfel?”, Max Alhau înțelege că poetul nu poate reface lumea, dar poate merge în întâmpinarea oamenilor, oferindu-le compensația imaginarului. Interviul cu Valeriu Anania este, din punctul meu de vedere, cel mai savuros. Răspunsurile sale scurte, atât de specifice mitropolitului, sunt remarcabile. Din punctul său de vedere, poetul „e răul necesar al unei culturi. Ceaiul de gențiană se soarbe cu scumpătate, dar vindecă”, iar poezia „nu e un produs cerealier de larg consum. Elita degustătorilor ei nu face parte din gloata leneșilor mintali” (p. 79).

Paul Aretzu avertizează asupra felului în care viața socială ne standardizează, vieții interioare unice a fiecăruia rămânându-i tot mai puțin să se manifeste. Timpul lumii noastre e mereu la prezent, parcă fără trecut, și mereu pragmatic. Pentru acestea e responsabil doar omul, cel care poartă însă în sine „amprentele lui Dumnezeu din momentul Genezei” (p. 84). Oamenii trebuie să fie atenți la viața lor spirituală, omul religios din noi trebuie păstrat viu, chiar dacă s-au degradat

valorile spirituale, iar cartea s-a mutat „de pe raft pe tarabă”, devenind un act comercial. Spiritualitatea, legătura cu Dumnezeu există și prin poezie, poezia înseamnă iubire, natura omului este profund poetică, prin urmare, absența poeziei ar fi inumană, afirmă Paul Aretzu în interviul său.

Gérard Bayo definește, în termenii lui Martin Buber, poezia ca întâlnire cu celălalt, punctând că poezia n-a putut niciodată să pună capăt unui război, dar că merită osteneala poetică dacă ea vorbește despre om, ea care nu oboșește să pună întrebări. Interviul reflectă și o sinceră simpatie pentru poporul român, pentru „omenescul său dincolo de orice barieră lingvistică” (p. 94). Exprimă aceeași admirație și Jean Biès care observă „surprinzătoarea disponibilitate pentru entuziasm și admirație”, „o vigoare mentală” specifică omului de secol XIX (p. 108). În privința poeziei, Jean Biès este mai grav. Lipsit de familiaritatea cu *numinosul*, omul schimonosit al secolului nostru pare să facă parte dintr-o conspirație împotriva valorii, o conspirație care își fixează drept obiect de contemplație și de satisfacție estetică insignifiantul (p. 98).

Dominique Daguet discută diverse aspecte sociale legate de remunerația proastă a profesorilor, de micile aspirații ale cititorilor de azi; poetul discută „jenanta” lipsă de transcendentalitate a unor poezii, despre cristiano-fobia de azi și suprasaturația de bunuri materiale, și între toate acestea, despre strigătul poetului asemenea Botezătorului care „ne invită să săpăm drumul Verbului” (p. 124). În astfel de vremuri, poezia nu ne oferă adăpost, ci salvare, scrie Fermin Heredero (p. 131), atrăgând atenția asupra confuziei valorilor, a schimbării priorităților etice în chiar conștiința omului care nu mai înțelege valoarea. Nu pot decât să reproduc citatul aferent, și doar pentru că societatea românească e sub hipnoza unor astfel de situații: „Astăzi începem să acceptăm ca normal faptul că un cetățean poate fi ipocrit, mincinos, demagog și cinic, dacă asta îi aduce faimă, ascensiune socială sau putere. Ba mai mult, sunt persoane care exclamă «Ce isteț e tipul!»” (p. 131). Jean-Luc Wauthier argumentează că omul actual s-a îndepărtat de poezie datorită „economiei încrâncenate” a zilelor noastre, dar și datorită poezilor care „s-au cantonat într-o scriitură minimalistă, chiar ilizibilă” (p. 159).

Pentru o astfel de lume a noastră cu bolile ei, poetul Adrian Popescu definește poezia astfel: „Poezia e ca termometrul, indică lupta cu boala organismului social. Febra e benefică, chiar dacă e chinuitoare” (p. 150). Nu e vorba aici însă de poeticele contemporane indiferente la transcendent, de cele care cad în derizoriu și un soi de blasfemie, poetici sub coaja cărora poetul Adrian Popescu bănuiește „un filon religios, inaccesibil din vanitate” (151).

Tot astfel, Roland Reutenauer propune o întoarcere la „marile texte fondatoare”, încurajând poetul să supraviețuiască neobosit prin poezie ca mărturie a umanității din noi, să rămână „cu stiloul în mână” până la ultima suflare. Nu ne rămâne decât să devenim oameni-carte, cum afirmă Jean-Luc Wauthier, să strângem în noi marile cărți ale umanității (p. 63).

Cu temperamente diferite, cu sensibilități unice, acești poeți au o viziune comună despre felul în care curge lumea și asupra locului pe care trebuie să-l dețină poetul azi. Interviurile lui Horia Bădescu le oferă poezilor dreptul la replică, revendică drepturile poeziei în cetate.

Volumul de față, atât de nostalgic, vibrează de încrâncenare, de forță. Mai vrem să regăsim în noi această forță, ștergând, fie și pentru un moment, zâmbetul bagatelizator de pe fața secolului nostru și răspunzând în eul nostru intim la întrebări precum cele ale lui Bădescu?: „Care ar fi urgența urgențelor zilelor noastre?”, „Poate poezia exista fără transcendență?”, „Are nevoie omenirea cu adevărat de poeți?”, „Crezi tu că el (adevărul) îi interesează pe semenii noștri?”.

ANCA TOMOIOAGĂ

În 1994, Horia Bădescu susținea că poezia îl poate scoate pe om din accidental ca acesta să poată trăi în perspectiva eternității, ea poate civiliza.

Nu întâmplător această afirmație stă la începutul cărții, căci este una din premisele de esență de la care pornește autorul în excursul său ideatic. Acesta este rolul poeziei și al poetului în cetate, acesta este răspunsul autorului la una din întrebările celei de-a doua părți: „Mai are nevoie cineva de poezie...?” într-o epocă în care „ipocrizia, minciuna, demagogia, cinismul” sunt „cei patru cavaleri ai Apocalipsei”.

HORIA BĂDESCU

Dacă Orfeu...

LIMES

CRONICI

Alexandru Voicescu, un tânăr romancier remarcabil

Un nou prozator sub soare: Alexandru Voicescu (n. București, 1980). Cu o apreciere mai bine cumpănită, ca să nu spun doar vorbe de circumstanță, un nou romancier, fiindcă prima lui carte (*Malad*, Ed. Herg Benet, 2015), dacă mă gândesc bine, n-are nimic a face ca proiect ori experiență, deocamdată, cu speciile scurte ale genului, este roman roman, în toată puterea cuvântului. Și nu unul oarecare, printre altele, de pluton, ci o construcție extrem de ambițioasă, complexă, bine condusă de un scriitor, cum vom vedea, înrobite efectiv de mitul și dragostea pentru literatură, pentru artă în genere. Să nu uit să amintesc în sprijinul afirmației făcute și amănuntul că Alexandru Voicescu este fondatorul din 2010 al uneia dintre cele mai determinate edituri pe care o avem astăzi pe piața cărții: HERG BENET, o instituție, iată, la doar cinci ani de la înființare, cu atitudine bine precizată ("să desprăvum literatura română", sublinia tranșant creatorul ei într-un interviu relativ recent). Semn indubitabil că noul venit are o certă vocație scriitoricească – ca să punctez de la bun început calitatea prestației sale de astăzi – este că, mai greu sau mai ușor digerată sau asimilabile, trama, dezvoltarea subiectului, clivajul povestirilor în povestire (la persoana întâi dar și a treia), ideile, frazele și cuvintele lui Alexandru Voicescu din *Malad* reușesc, cum ar spune Boudrillard, să se metabolizeze unele în altele într-un organism literar viu și puternic, ce degajă nu o dată un gen de atracțiozitate modernă, realmente magică...

La portile cărții lui Alexandru Voicescu, nu pot să deschid niciuna fără să remarc ansamblul celor trei elemente de paratext, un montaj pe cât de paradoxal tot pe atât de grăitor în ceea ce privește conturarea în nuce a cheii unui portativ complex, deloc ușor de descifrat. Prima reproducere textuală (*La la da pa da le na da na/ Ve va da pa da le na la dumda*) este un refren dintr-un cântec – *Now We are free* – al Lisei Gerrard, cunoscută cântăreață iralndezo-australiană, fondatoare a grupului *Dead Can Dance*; două versuri silabice în *hopelandic*, o limbă inventată, cred, prin anii șaptezeci, de trupa islandeză *Sigur Ros*. Recomand cititorului, pentru un contact fericit cu textul lui Voicescu, să asculte pe *You Tube* măcar piesa respectivă dacă nu mai mult, făcând totodată presupunerea că, pe lângă magia vocii spiritual-hipnotice a celebrei cântăreațe încununată cu Globul de Aur, scriitorul i-a invocat numele în *Malad* probabil și pentru familiaritatea ei (grație artistului grafic polonez Jacek Tuschevski, soțul său) cu lumea *art graphic design* a eroilor săi. Nota bene! Vocea de contralto adânc și fremătător de tristă a Lisei Gerrard este pentru toți care au ascultat-o măcar odată absolut unică! O categorie estetică pe care Voicescu o vrea din capul locului arondată creației sale, și asta în ciuda unor puseuri de depravare a limbajului (fără false pudibonderii), cu greu estompate în jargon anglist... Altfel, *cool*, nimic de zis, dar care pe mine mă lasă motto – traduc din originalul englez – (*Îmi amintesc/ Partea de Nord/ Erau înghețurile/ Cele care îmi păstrau speranța// Și-n acest loc/ Al păcii sacre/ Nu există cuvinte/Care să descrie această lume*) – pare o secvență din, sau chiar poezia cu titlul *Dark Lunacy* (Nebunie neagră) și trebuie integrat jocurilor americane pe mai multe nivele "Frozen Memory", Frozen Disney, orice, niște puzzle cu animale, fructe și legume, la origine, dacă vrem, considerate mai peste tot în lume extrem de potrivite pentru formarea creierului, îmbunătățirea memoriei sau concentrare. Personal, cred că Voicescu le-a așezat în fruntea cărții sale atât pentru a sublinia cu fermitate poezia frustră a propriului text, un joc superior cu mai multe strategii semnificative, cât și pentru a conecta acest tip de acțiune creativă la un exercițiu și un experiment ("nebunie neagră") de testare în genere a posibilităților de recunoaștere și redare a amintirilor ca reprezentări mentale.

Trebuie subliniat, de altminteri, că, în spiritul celebrei aserțiuni a Virginiei Woolf, pusă în circulație mai întâi în "Orlando", *Malad* poate fi citit foarte bine ca o biografie care dă seama despre șase sau șapte individualități... Ce altceva, până la urmă, este romanul de debut al lui Voicescu dacă nu un superior efort de întipărire și rememorare concomitentă a tot atâtea existențe virtuale (posibile) pe care autorul le face să se intersecteze după propria-i voie ori autoritate auctorială? Ca să spun tot, am avut nu o dată impresia în text că Voicescu își construiește și dezvoltă trama din stricta necesitate de a-și motiva, *deux ex machina*, personajele. În sfârșit, ultimul motto, cules de această dată în germană, "Deine eigne Dunkelheit zu kennen ist der beste Weg, mit den Dunkelheiten Anderen sein zu können" și care s-ar putea traduce cam așa: *Știind că propriul întuneric este cel mai bun mod de a fi cu întunericul altora (!)* aparține lui Jung ("Liber Novus"), autor de care, la prezentarea în premieră a cărții, prin mai a.c., Alexandru Voicescu se declara foarte marcat, un psiholog strălucit care are meritul de a fi încercat descifrarea naturii psihismului uman preponderant prin aura lui culturală. Sigur, unele experiențe pe care le etalează romanul lui Voicescu pot fi recognoscibile și prin acest grătar ideoselector, dar principalul merit al epigrafului cules aici din Carl Gustav Jung este că el îi dă posibilitatea (curajul și autoritatea) lui Voicescu să pună într-o în ecuație cu multe necunoscute, dar și cu un evident orizont gravitațional de "găuri negre" (cum e și firesc), un borgesian text despre cartea ca entitate culturală magică; să ansambleze, cu alte cuvinte, într-un conglomerat artistic, de evidentă ținută, categoriile maniheist dicotomice ale binelui și răului, lăsând în suspensie valoarea oricărei alegeri (cu excepția finalului mult prea telefonat), din moment ce, cum spunea cineva, oricare dintre aceste categorii este guvernată deopotrivă de o reversibilitate perversă. Cititorul va resimți visceral și se va confrunta permanent în cele 16 capitole ale monolitului epic cu elongațiile dramatice ale unei asemenea problematice, miza ideologică principală, dar nu și singura, din câte înțeleg eu, a întregului eșafodaj de cuvinte și fraze. Revenind la discuția noastră, ansamblul paratextual de motouri sau mai bine spus epigraful eteroclit, dicolo de suportul unei evidente chei de lectură livrești și intelectualiste (reclamând o relație obligatorie cu benzile desenate, filmul (de exemplu, *The Ninth Gate* regizat de Roman Polanski...), marea literatură universală (Fowels, *Magicianul*, să zicem) sau muzica decadentistă, ce n-ar trebui ignorată, prefigurează cât se poate de clar, încă de la acest nivel, un obiect artistic insolit și extravagant, o ficțiune despre dublu, realizată pe suport științifico-fantastic *high end*, cu un câmp de manevră în permanență împins mai departe și care, practic, *à la page*, ajunge până în zonele de reverberație obscură a gnozelor, experiențelor artistice paranormale și ocultismului, ca literatură, fie ea și S.F.

"*Malad*, mărturisirea Alexandru Voicescu în împrejurarea evocată ceva mai sus, *dezbate zona întunecată a melancoliei extreme cu efecte somatice*" (pentru că simt presiunea Universului într-un mod foarte fizic). "În esență, subiectul este condiția artistului". "...este o carte despre obsesii, despre vise (și coșmaruri), despre trecut și predestinare. Și despre eșec". "Aș prefera să zic că starea de spirit a cărții seamănă mai mult cu *Borges, Ishiguro și H. Murakami*".

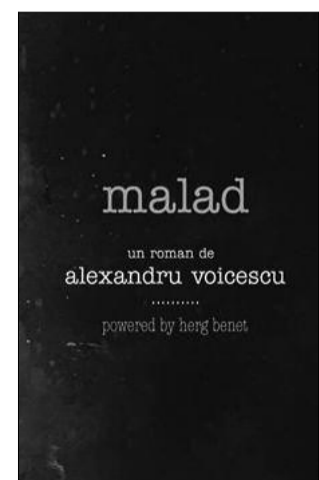
Foarte dens (un pariu "Frozen Memory, nu?), ba chiar stufos, conținutul *Malad*-ului este greu de rezumat. El se naște după principiul rostogolirii bulgărelui de zăpadă care expandează rostogolindu-se la vale. Protagonistii începutului de roman sunt doi români care lucrează în *creative industry* și care se întâlnesc pentru prima dată la Praga (el

în calitate de organizator din partea unei repute firme internaționale de profil, ea ca simplă concurentă și implicit viitoarea merituoasă câștigătoare) cu ocazia unei competiții de *graphic designer* realizat cu ajutorul posibilităților tehnice avansate ale unei noi tablete care va fi și ea astfel lansată, eveniment urmărit din sală pe un display uriaș. Încă de la primele cuvinte pe care și le adresează, între cei doi (ca "fațete ale unei entități spirituale unice" după cum stă scris în misterioasa *Carte neagră a Lumii*, dar amănuntul ni se va revela mult mai târziu de către Bibliotecar!) se crează un flux energetic pe care Andrei încearcă apoi pe cont propriu, și în mare parte reușeste, să-l înțeleagă, parcurgând o terifiantă (adesea) experiență de inițiere în problematica cu o istorie atât de veche în roman a dublului; a gemenilor, de asemenea; al *alter-ego*-ului, bineînțeles; a destinului, așijderea, sau, pur și simplu, prin medierea unor stări hipnotice sau revelații gnostice, tot atâtea teme ori subiecte de reflecție, în realitate, ale unei cărți care nu e în niciun caz de vacanță la mare. În timpul urmăririi ilustrației (în fond, o fabulă grafică, pe care o realizează Ioana Dună), personajul narator (Andrei sau Andrew ori Andreas Marcus, tot una) are prima *viziune*, o stare hipnotică pe care, cum interpretează mai târziu același Bibliotecar (personaj pitoresc și misterios totodată, ca mai toți actanții lui Voicescu), frumoasa femeie (ca soră spirituală și ultimă păstrătoare pe linie feminină a unui cod *al perfecților bogomili*!!!) i-o induce pentru a-i transfera o bogată experiență esoterică câștigată în calitate de unic ucenic al *Cărții Negre*. Prin acest act Ioana Dună anticipa (avea darul ca și Bibliotecarul "de a da viață semnelor și de a citi dincolo de urma lor comună") posibilitatea ei lapidare fizică de către secta lui Bedros Petrosian, un jazzmen chilian care promitea acoliților săi ("pictori, designeri de modă, scriitori, muzicieni, arhitecți, fizicieni, actori, regizori, progamatori, sculptori, jurnaliști, activiști pentru drepturile omului, preoți politicieni"), un ritual de natură a genera drogul suprem, banalul lichid rahidian extras exclusiv din corpul *perfecților* și apoi administrat grupului de adepți, ca unică soluție prin care s-ar fi putut obține trăirea intensivă a unor experiențe psihedelice asemănătoare celor date de acidul lisergic dietilamid sau LSD și care ar fi generat "potențarea experienței creatoare".

În posesia lui Amarillo Cruz, cel mai mare colecționar de artă din lume, fratele geamăn înstrăinat la naștere de celebrul viitor cântăreț de jazz, Bedros Petrosian, care o găsește undeva în Orient, într-un templu șintoist, misterioasa *Carte Neagră a Umanității* reprezintă în concepția *Bibliotecarului* de la Biblioteca Institutului de Restaurare a Manuscriselor din Milano "cea mai sacră scriere a sectei bogomililor, babunii din Banat". Ea ar fi concepută, potrivit prezentării docte a acestuia (un fost medic, convertit în Bibliotecar de cosmopolitul Amarillo Cruz, personaj extrem de complex, trecut în viață prin mai multe experiențe ultime), în Philippopolis în secolele X-XI, fiind scrisă în paleoslavă de un grup de urmași ai celor 200.000 de oameni translați în Balcani din țara lor de către împăratul Ion Tzimiskes al Bizanțului, în anul 970.

Trezit din leșinul viziunii avute în sala de conferințe a *creativilor*, Andrei (care văzuse pe display cu totul altceva decât ceilalți prvitori) pleacă în căutarea Ioanei Dună, femeia - realizează subliminal - regăsită și subit dispărută, iubită pentru prima dată într-un vis sibilinic, i se șoptește de către alter-egoul său. "Ea te-a primit în vis, iar în vis ai visat un alt vis, ai visat ceața, norii, picăturile de apă, ai visat uriașii din apă care joacă șah în mijlocul cremenilor" "Și ai mai visat pe cei doi părinți ai copiilor nenăscuți..." Dar, mai întâi, într-un pub, Andrei face întâmplător cunoștință cu Bedros și Elisa, asistenta, la prima ➔

Foarte dens (un pariu "Frozen Memory, nu?), ba chiar stufos, conținutul *Malad*-ului este greu de rezumat. El se naște după principiul rostogolirii bulgărelui de zăpadă care expandează rostogolindu-se la vale.

N.B.:
Alexandru Voicescu,
Malad, Ed. Herg Benet,
2015

cronici